

POLSKI INSTYTUT
SZTUKI FILMOWEJ
POLISH FILM INSTITUTE

stowarzyszenie
JAROCIN XXI

OCALIĆ DZIECKO = OCALIĆ CZŁOWIEKA = POKOCHAĆ...

CZĘŚĆ I – WIEDZA O FILMIE

ZANIM POWSTANIE FILM

1. Przeczytaj wywiad z reżyserem Christopherem Barratierem i wypisz kolejno przedstawione czynności, jakie zostały wymienione przez twórcę, zanim film trafił na ekrany.

WYWIAD Z REŻYSEREM

CHRISTOPHE BARRATIER, reżyser: Barratier jest absolwentem Ecole Normale de Musique w Paryżu i gra na gitarze klasycznej. Jest zwycięzcą wielu międzynarodowych konkursów. W 1991 roku Jacques Perrin zatrudnił go w Galatee Films, gdzie był współproducentem "Children of Lumiere", "Mikrokosmos", "Makrokosmos - podniebny taniec". W 2001 wyreżyserował swój pierwszy film, krótkometrażowy "Les Tombales" oparty na opowiadaniu Maupassanta. *PAN OD MUZYKI* jest jego debiutem pełnometrażowym.

Dlaczego wybrał pan "Słowiczą Klatkę" Jeana Dreville'a z 1945 na swój pełnometrażowy debiut reżyserski?

Po nakręceniu krótkometrażowego "Les Tombales" szukałem tematu na film pełnometrażowy. Notatki jakie robiłem związane były z moim wczesnym dzieciństwem, emocjami, jakie przeżywałem w wieku 4-8 lat. Marzyłem również, biorąc pod uwagę moje muzyczne wykształcenie, aby temat filmu miał związek z muzyką. Połączenie muzyki i dzieciństwa zawiadło mnie do "A Cage of Nightingales". Widziałem ten film w telewizji, mając siedem czy osiem lat, w 1970 czy 71 roku. Niestychanie mnie wzruszył, choć teraz jest praktycznie zapomniany. Nie uznano go za arcydzieło kina francuskiego i dzięki temu łatwiej jest go zaadaptować. W mojej pamięci pozostały dwie rzeczy: emocje związane z dziecinnymi głosami i postać niespełnionego muzyka, który próbuje zmienić otaczający go świat i ludzi. To, co wywiera na mnie największe wrażenie w filmach, to jednostka, starająca się uczynić świat lepszym. Być może mój film zachęci innych do podejmowania takich prób. Lubię identyfikować się z głównym bohaterem. Nauczanie Clementa Mathieu nie ogranicza się do lekcji muzyki, on daje lekcje życia. Mój film ma trzy wątki: wczesne dzieciństwo, muzykę i przekazywanie pasji.

Nie kusiło pana, by przenieść akcję do współczesności?

Nie. Z prostego powodu. Współczesna historia o człowieku, który uczy dzieci śpiewać musiałaby opisywać współczesne dzieciaki. Oznaczałoby to poruszanie takich tematów, jak permanentne bezrobocie, przestępczość wśród młodzieży, problemy z asymilacją, a o tym nie chciałem mówić. Chodzi również o pozycję głównego bohatera. Mathieu jako współczesny nauczyciel miałby zupełnie inne priorytety. Nie miałby nic wspólnego z nauczycielem muzyki z lat 50-tych.

Dlaczego kładzie pan akcent na dzieciństwo?

Bo jest to temat uniwersalny. Spojrzenie na siebie przez pryzmat przeszłości pozwala uciec od bieżących spraw i skoncentrować się na tym, co dzieją wszyscy ludzie na świecie: poczucie niesprawiedliwości i odrzucenia, które odczuwa dziecko, gdy rodzice je porzucili lub umarli, bunt i zahamowania, które z tego wynikają. Bez względu na pochodzenie społeczne dzieci obsadzonych w filmie, wystarczyło, że założyły filmowy kostium i stały się dziećmi nękanymi przez te same lęki, pragnienia i smutki.

Dlaczego akcja rozgrywa się w 1949 roku?

Akcja rozgrywa się w tym okresie nie bez powodu. Po wojnie zakładano wiele placówek integracyjnych dla dzieci, nazywanych "domami poprawczymi". W tym czasie utworzono Służbę Ochrony Młodzieży, która wypracowała dla dzieci inny status niż dla dorosłych. To były początki oficjalnej psychologii dziecięcej, ze wszystkimi jej późniejszymi zawirowaniami. Robiono portrety psychologiczne dzieci, w chwalebny cel "nadzorowania" ich. Metody te, przywołane w filmie, do dziś wywołują wiele kontrowersji. Późne lata 40-te były bolesnym okresem. Dopiero co skończyła się wojna i, jak we wszystkich momentach kryzysowych, rodziców pochłaniały większe problemy, niż wychowywanie dzieci.

Czy od razu zobaczył pan Gerarda Jugnota w roli Clementa Mathieu?

Tak. Jest on również koproducentem filmu. Mam do niego ogromne zaufanie. Jest inteligentnym czytelnikiem. Przeczytał wszystkie trzy wersje scenariusza, za każdym razem dając mądre rady. Ma niesłychaną intuicję jeśli chodzi o scenariusze, umie przewidzieć oczekiwania widzów, w najlepszym znaczeniu tego słowa. Jego wkład był nieoceniony. Poznał mnie z Philippem Lopesem-Curvałem, z którym napisał "Monsieur Batignole". Philippe miał kilka świetnych pomysłów, szczególnie dotyczących psychologicznego pogłębienia postaci: dyrektora szkoły, zagranego przez Françoise'a Berleanda, dla którego dzieci były symbolem zmarnowanej kariery, czy też Chaberta, zagranego przez Kada.

Jak szukał pan dzieci?

Przede wszystkim chciałem, by rolę małego solisty grał prawdziwy śpiewak. Widziałem, że nie będzie to łatwe, ale miałem ogromne szczęście. Podczas podróży przez Francję, w czasie której przesłuchiwałem małych chórzystów, odkryłem Jeana-Baptistę Mauniera, solistę "Petits chanteurs de Saint-Marc" w Lyonie. Miał wyjątkowo poruszający głos. Po próbie aktorskiej podjąłem decyzję. Jeśli chodzi o resztę chórzystów, nie chciałem zatrudniać "zawodowych" małych aktorów, aby uniknąć syndromu "tresowanej foki". Szukaliśmy dzieci w regionie Auvergne, gdzie planowaliśmy zdjęcia. Sylvie Brochere wyszukiwała talenty w szkołach podstawowych i gimnazjach w Clermont-Ferrand. Po przesłuchaniu 2000 dzieci, miałem wystarczającą liczbę "aktorów", by skompletować obsadę. Najpierw śpiewali z podkładem nagrany przez chór z Lyonu, ale choć byli kompletnymi nowicjuszami, bardzo szybko nauczyli się wszystkich piosenek na pamięć i śpiewali je z nieprawdopodobną energią.

Co jeszcze było ważne, oprócz obsady?

Scenografia. Chciałem odtworzyć klimat tego surowego i przerażającego miejsca – pozwalając by emocje wzięły górę nad realizmem. Chciałem, aby budynek był szczególnie wielki, przygniatający i nieprzyjazny, żeby łatwiej wyrazić wrażenia dziecka, dla którego wszystko jest większe i bardziej imponujące, niż jest w rzeczywistości.

A muzyka?

Nad muzyką zaczęliśmy pracować z Bruno Coulaisem 9 miesięcy przed rozpoczęciem zdjęć. Chciałem uniknąć klimatu dziecięcych chórków śpiewających kolędy. Muzyka miała być mocna, nie pochodząca z powszechnego repertuaru. Muzyka odzwierciedla stan ducha Clementa Mathieu, więc zróznicowaliśmy gatunki i klimaty muzyczne zgodnie z ewolucją bohatera.

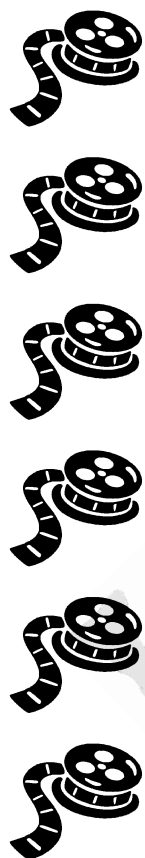
Teraz, gdy film jest już gotowy, co pan z niego wynosi?

Poczucie, że podświadomie nosiłem się z tą historią od długiego czasu. Opowiedzenie jej pozwoliło mi

rozprawić się z pewnymi zdarzeniami z własnego życia, kiedy byłem małym muzykiem. To była dobra terapia, pozwalająca na zamknięcie pewnych spraw z dzieciństwa, które może nie było nieszczęśliwe, ale obfitowało w trudne momenty, i uczyniło mnie zbyt kruchym. Miałem możliwość opowiadania o muzyce, która jest moją życiową pasją. Podobnie jak Clement Mathieu, nigdy nie zrobiłem muzycznej kariery. Pewnego dnia wszystko rzuciłem. Wiedziałem, że kiedyś będę musiał o tym opowiedzieć, żeby ocenić, czy ruch ten był aktem odwagi czy tchórzostwa. Można mnie rozszyfrować przez pryzmat bohaterów filmu, również... dyrektora szkoły.

[Pressbook – onet.pl film]

Tu, obok taśm filmowych wpisz zaprezentowane w wywiadzie czynności twórców.

2. W wywiadzie pojawia się termin film krótko i długometrażowy. Odczytaj hasła z encyklopedii i porównaj oba rodzaje filmów. Wnioski zapisz w postaci schematu.

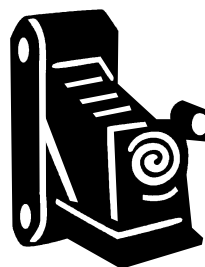
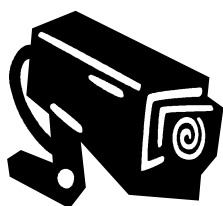
FILM KRÓTKOMETRAŻOWY – film, którego czas projekcji nie przekracza 30-60 minut. Granica ta nie jest ściśle określona. Niegdyś za filmy krótkometrażowe uznawano filmy o długości do 20-30 minut, co było związane z tym, że prezentowano je głównie jako dodatki do filmów długometrażowych w kinach. Obecnie filmy te są zazwyczaj prezentowane przez stacje telewizyjne, które preferują metraż zbliżony do pełnej godziny.

Granica 60 minut jest używana między innymi w czasie selekcji filmów podczas Krakowskiego Festiwalu Filmowego. Także International Documentary Filmfestival Amsterdam różnicuje filmy na trwające do 60 minut i powyżej tej długości. Z kolei Internationale Kurzfilmtage Oberhausen przyjmuje do selekcji filmy nie dłuższe niż 35 minut w konkursie międzynarodowym i nie dłuższe niż 45 minut w

konkursie niemieckim. Natomiast Oscar dla najlepszego filmu krótkometrażowego jest przyznawany filmom trwającym nie dłużej niż 40 minut.

Jako filmy krótkometrażowe są realizowane zarówno filmy animowane, dokumentalne, eksperymentalne, jak i fabularne.[WWW.wikipedia.pl]

FILM PEŁNOMETRAŻOWY, DŁUGOMETRAŻOWY :film, którego czas wyświetlania przekracza 55 minut projekcji, film nakręcony na taśmie o długości ponad 600 m .[Słownik PWN Oxford]

CZĘŚĆ II – WIEDZA O LITERATURZE I UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

1. Reżyser wykorzystał w swej historii **MOTYW DZIECIŃSTWA**, któremu nadał znaczenie uniwersalne. Jest to więc motyw tzw. wędrujący, czyli pojawiający się w wielu dziełach literackich, filmowych, teatralnych i plastycznych. Wymień inne, znane Ci dzieła, w których obecny jest ten motyw.

2. Wymień atrybuty kojarzące się z okresem dzieciństwa.

3. Jakie warunki muszą być spełnione, aby okres ten był szczęśliwy? Zapisz wnioski.

4. Wspólnie z kolegami stwórz reklamę społeczną, w której zwrócić uwagę na zagadnienia związane z zapewnieniem dzieciom dobrego, bezpiecznego dzieciństwa. Możecie wykonać plakat.

Reklama społeczna to reklama mająca na celu wywołanie zmian społecznie pożądanych. Reklama społeczna jest właśnie komunikatem, ale tym różni się od reklamy komercyjnej, że nie zależy jej twórcom na wywołaniu jakiegokolwiek reakcji jak ma to miejsce w przypadku reklamy komercyjnej, ale na wywołaniu reakcji zamierzonej. Reakcje wywołuje się na dwa sposoby: poprzez namawianie do społecznych zachowań, jak np. oddawanie krwi ofiarom wypadków czy pomoc bezdomnym, oraz poprzez namawianie do zniechęcenia zachowań niepożądanych, jak np. jazda samochodem po wpływem środków odurzających, palenie papierosów.

[na podstawie: *Co to jest reklama społeczna*]
Dominika Maison § Norbert Maliszewski

5. Zakończenie fabuły filmu ma charakter otwarty, czyli nie jednoznacznego rozwiązania akcji. Dopisz zakończenie. Twoja praca może być wykonana metodą opowiadania z dialogiem lub techniką komiksu.

Instrukcja tworzenia komiksów:

1. Wymyśl historię, którą chciałbyś podzielić się z innymi.
2. Zapisz w punktach kolejne wydarzenia (Jeżeli wolisz możesz skorzystać z przeczytanych opowiadań, lektur, wierszy). Pomocą służyć ci będzie nauczyciel.
3. Narysuj bohatera swojego komiksu. Opracuj wygląd postaci w różnych ujęciach.
4. Na kartce formatu A-3 rozmieść pola rysunkowe (powinno ich być tyle ile zapisałeś punktów planu zdarzeń).
5. Wykonaj szkice do poszczególnych punktów planu. Zostaw miejsce na tytuł opowiadania oraz tzw. dymki.
6. Gotowy rysunek oceń pod kątem kompozycji, proporcji. Wprowadź ewentualne zmiany.
7. Uzupełnij płaszczyzny kolorem, obwiedź konturem (flamastry, kredka lub cienkopis).
8. Ułóż dialogi i zastosuj je w komiksie. Pomocny ci będzie w tym zadaniu nauczyciel.
9. Skontroluj tekst, pod względem poprawności językowej, ortograficznej, interpunkcyjnej. (w razie wątpliwości skorzystaj ze słownika).
10. Nadaj swojej historyjce ostateczny tytuł.

[Historia komiksu. Zasady tworzenia w konwencji historyjki obrazkowej Aneta Swół, Ewa Konieczny]

- 6. Tak reżyser ocenia postać nauczyciela: *Nauczanie Clementa Mathieu nie ogranicza się do lekcji muzyki, on daje lekcje życia*. Opisz lub scharakteryzuj postać nauczyciela z filmu lub osobę swojego ulubionego nauczyciela.**

Charakterystyka postaci

Opis i przedstawienie postaci, mające na celu prezentację tej osoby i analizę jej postępowania. Jak sama nazwa wskazuje opisujemy również charakter postaci oraz to, co lubi i czego nie lubi robić a także jej nawyki, przyzwyczajenia.

Co powinien zawierać opis postaci?

Przede wszystkim – informacje o wyglądzie postaci. Najlepiej zacząć od bardziej ogólnych (ogólne przedstawienie postaci), a skończyć na szczegółowych cechach. Na koniec można umieścić kilka zdań o Twoim stosunku do opisywanej osoby. Pamiętaj jednak, że nie jest to część najważniejsza.

Co różni opis od charakterystyki?

Te dwie formy (opis postaci i charakterystyka postaci) są do siebie bardzo podobne. Jednakże charakterystyka bardziej skupia się na cechach charakteru postaci, sposobie postępowania, zainteresowaniach, poglądach, osobowości. W opisie natomiast zawieramy przede wszystkim informacje o zewnętrznych cechach postaci, sposobie poruszania się, ubierania, wypowiedzania się.

Jak urozmaicić opis? Stosuj związki frazeologiczne (jest wiele związków frazeologicznych, powiedzeń, które odnoszą się do wyglądu, np.: orli nos, fryzura na jeża, włosy jak lwia grzywa itp.)

- Porównuj (jeśli masz problem z nazwaniem jakiejś cechy opisywanego elementu postaci, po prostu porównaj je do czegoś znanego,
- Używaj przymiotników.